

СТАНОВИЩЕ

по дисертация за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по научна специалност 3.2. Психология на Мартин Юлиянов Ценов, редовен докторант към ИИНЧ-БАН

Тема на дисертацията: “Емоционална интелигентност и стилове на хумор в процеса на себеприемане и приемане от другите”

Изготвил становището: доц. д-р Ергюл Таир, ИИНЧ-БАН

Представяне на кандидата

Мартин Юлиянов Ценов е редовен докторант по Обща психология (Психология на личността) към секцията по Психология на личността и методология на психологичното измерване. Зачислен е от Научния съвет на Института за изследване на населението и човек - БАН от 01.01.2014 г с протокол № 1/22.01.2014 г. Отчислен е с право на защита с решение на НС на ИИНЧ-БАН с протокол №19/ 22.12.2016 г. Мартин Ценов е завършил магистърската програма по „Трудова и организационна психология“ на СУ „Св. Климент Охридски“ през 2012 г. През трите години, в които той е докторант се вижда, че е разширил познанията си чрез участия в допълнителни курсове по общата си базова подготовка, като „Психофизиология и психофизиологични разстройства“, „Статистика за психолози“, езиково обучение по английски език и др. Мартин Ценов е бил активен участник в школата за докторанти и млади изследователи, организирана от ИИНЧ-БАН, като през периода на докторантурата си е представил три доклада: „Емоционална интелигентност: генезис и развитие на теоретичната концепция“; “Влияние на емоционалната интелигентност и индивидуалните различия върху себеприемането и приемане от другите“ и „Връзка между субективната представа за емоционална интелигентност и оценката на другите в групата“. По време на подготовката на дисертационния труд си Мартин Ценов е работил отговорно и целенасочено, което се вижда и от значително надвишените изисквания за минимален брой кредити, като от задължителните 250 той има 407 точки.

Актуалност и структура на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд разглежда една от най-обсъжданите през последните десетилетия теми, а именно емоционалната интелигентност и най-вече възможностите за целенасочено и ефективно регулиране на емоционалните преживявания, като предпоставка за развитието и адаптацията на личността в съвременна динамична среда. Адаптацията е проучена чрез процеса на себеприемане и приемане от другите, като в дисертационния модел е включен и стилът на хумор. Най-

общо, дисертацията се фокусира върху механизма, регулиращ процеса на себеприемане и приемане от другите, чрез емоционалната интелигентност, разглеждана като личностна характеристика и използваните стилове на хумор.

В структурно отношение дисертацията включва увод, три глави, основни изводи, заключение, библиографска справка и приложение, разгърнати върху общ обем от 175 страници, от които 152 основен текст. Използваната литература съдържа 197 източника, от които 59 на кирилица и 138 на латиница, отразяваща класически и съвременни автори в изследваната проблематика. Дисертацията е адекватно илюстрирана с помощта на 29 таблици и 19 фигури.

Методология на дисертацията

За целите на дисертационния труд е реализирана случайна извадка от 393 лица на възраст между 18 и 72 години ($M=31.00$; $SD=10.00$), от които 65% жени и 78% с висше образование. Инструментариумът включва: Въпросник за измерване на емоционалната интелигентност като личностна черта (TEIQ – SF) и Въпросник за измерване на стиловете на хумор (HSQ), които са преведени и адаптирани за български условия. В допълнение са разработени оригинални скали за измерване на себеприемането и приемането от другите. Представените психометрични характеристики на използваните инструменти са напълно приемливи.

Основни резултати от дисертационното изследване

Проведеното изследване установява позитивни връзки между емоционалната интелигентност, измерена като личностна черта и себеприемането и приемането от другите. Налице са позитивни връзки между емоционалните умения на личността и доброжелателния и себеутвърждаващ стил на хумор, от една страна, и негативни връзки с агресивния и себеразрушителен стил на хумор, от друга страна. Позитивните (доброжелателен и себеутвърждаващ) стилове на хумор демонстрират позитивни асоциации със себеприемането и приемането от другите. Дезадаптивният себеразрушителен стил на хумор е в отрицателна връзка с чувството за себеприемане, като агресивния и себеразрушителен стил на хумор са в отрицателна връзка с чувството за приемане от другите. Въз основа на резултатите от регресионния анализ се установява, че емоционална интелигентност има значимо влияние върху себеприемането и приемане от другите. Стиловете на хумор имат по-слабо влияние върху себеприемането и приемане от другите. По-конкретно, доброжелателният, агресивният и себеразрушителният стил на хумор допринасят в малка степен за себеприемането и приемане от другите. С помощта на медиационен анализ се констатира, че емоционално

интелигентните лица използват повече адаптивни стилове на хумор (доброжелателен и себеутвърждаващ“), като това влияе положително за приемането им от другите. В същото време, емоционално интелигентните хора, които приемат и харесват себе си, се оценяват и като по-приемани и харесвани от другите.

Приноси на дисертацията

Заслужават да се посочат някои съществени приноси на дисертацията, като предложения теоретичен модел, разглеждащ личностния регулативен механизъм на емоционалната интелигентност и стиловете на хумор върху себеприемането и приемането от другите; адаптираният за целите на изследването въпросник за стилове на хумор, както и разработените авторски скали за себеприемане и приемане от другите; установената регулативна роля на емоционалната интелигентност в процеса на себеприемане и чувството за приемане от другите и др. Получените резултати могат да се използват в индивидуални програми за себепознание, за повишаване на умения на личността за изграждане на позитивни междуличностни отношения и др.

Представеният автореферат адекватно отразява дисертационната разработка като включва и публикационната активност на докторанта по темата на дисертацията, в която могат да се посочат три самостоятелни публикации и две в съавторство от национални научни форуми.

В **заключение** мога да подчертая, че представената дисертация удовлетворява напълно изискванията за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“. С пълна убеденост предлагам на членовете на уважаваното Научно жури да оцени дисертационния труд положително и гласувам с „Да“ за присъждането на Мартин Юлиянов Ценов на образователната и научна степен „доктор“.

25.05.2017 г.

гр. София

Член на научното жури:

доц. д-р Ергюл Таир